

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 października 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1 i ust. 2, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121, ze zm.) oraz na podstawie art. 58 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r., poz. 121 ze zm.) stwierdził, że miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, A. C., jako pracownika u płatnika składek A. S., stanowi od 1 października 2016 roku kwota 925,- zł (znak: OU210000/D/2017-000273/001). Wykazano, iż w okresie od 2 września 2016 roku do 30 września 2016 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w wymiarze 1/2 etatu z miesięczną podstawą wymiaru składek wynoszącą 925 zł. Od 1 października 2016 roku wymiar czasu pracy został zwiększony do pełnego etatu oraz wzrosła podstawa wymiaru składek do kwoty 1.850,- zł. Organ rentowy podniósł, iż wzrost wynagrodzenia wnioskodawczyni nastąpił na krótko przed niezdolnością do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. W ocenie organu rentowego, nie zostały przedstawione dokumenty potwierdzające, że ubezpieczona w rzeczywistości świadczyła pracę w zwiększonym wymiarze oraz za wyższym wynagrodzeniem. Organ rentowy stwierdził, iż zmiana warunków zatrudnienia została dokonana jedynie w celu podwyższenia podstawy zasiłku chorobowego, a następnie zasiłku macierzyńskiego.

(decyzja – k. 41 – 43 akta ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczyni żądając zmiany przedmiotowej decyzji poprzez ustalenie, iż miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, od 1 października 2016 roku, stanowi kwota 1.850,- zł. Ubezpieczona podniosła, iż przed zawarciem umowy o pracę, podjęła zatrudnienie już w czerwcu w firmie (...) u A. S. na podstawie umowy zlecenia. Ponadto, w spornym okresie wykonywała pracę w pełnym wymiarze czasu.

(odwołanie – k. 2)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowy przytoczył argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 4 – 5)

Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego biorąc pod uwagę kwotę 925 złotych, jako wartość przedmiotu sporu. Zainteresowana A. S. oświadczyła, że pozostawia decyzję do uznania Sądu. Wnioskodawczyni poparła odwołanie.

(e – protokół rozprawy z 27 marca 2018 roku – 00:56:26 – 00:58:49 – k. 66, płyta CD)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. C. była zatrudniona w firmie (...) A. S. na stanowisku sprzedawcy. Umowa została zawarta 1 września 2016 roku na okres próbny, tj. od 2 września 2016 roku do 30 listopada 2016 roku. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano sklep przy ul. (...) w G.. Wynagrodzenie zasadnicze brutto wynosiło 925 zł brutto przy 1/2 etatu.

W dniu 30 września 2016 roku strony zawarły aneks do umowy o pracę. Wnioskodawczyni od 1 października 2016 roku rozpoczęła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem zasadniczym brutto wynoszącym 1850 zł. Wzrost wynagrodzenia związany był ze zmianą warunków zatrudnienia, tj. wymiaru czasu pracy z 1/2 etatu na pełen etat.

(umowa o pracę – k. 33 akta ZUS, aneks – k. 34 akta ZUS)

Wnioskodawczyni podjęła współpracę z (...) A. S. początkowo na podstawie umowy zlecenia zawartej na czas określony, tj. od 8 czerwca 2016 roku do 30 czerwca 2016 roku. Umowa zlecenia została ponownie zawarta między tymi samym stronami na okres od 1 do 31 lipca 2016 roku oraz od 1 do 31 sierpnia 2016 roku. Do zadań wnioskodawczyni należało wykładanie i metkowanie towaru. Przeprowadzeniem rekrutacji zajmowała się E. C., z którą wnioskodawczyni odbyła rozmowę kwalifikacyjną. Ponadto, wnioskodawczyni posiadała już doświadczenie na stanowisku sprzedawcy. Zawarcie umowy o pracę nastąpiło ze względu na wniosek A. C., natomiast zawarcie aneksu do umowy o pracę nastąpiło z inicjatywy zainteresowanej A. S..

(umowy zlecenia – k. 8 – 10 akta ZUS, umowy zlecenia z poprzedniego miejsca pracy – k. 35 – 37, zeznania świadka E. C. – e – protokół rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:05:33 – 00:40:25 – k. 66, płyta CD, zeznania zainteresowanej A. S. – e – protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2017 roku – 00:02:14 – 00:19:51 – k. 22, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:50:22 – 00:56:26 – k. 66, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni A. C. – e – protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2018 roku – 00:02:46 – 00:18:01 – k.56, płyta CD, w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:43:23 – 00:50:22 – k. 66, płyta CD)

Po zawarciu aneksu do umowy o pracę, od 1 października 2016 roku, ubezpieczona wykonywała pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, zgodnie z zapisami obowiązującej ją umowy. Zgodnie z prowadzoną listą obecności, wnioskodawczyni pracowała w godzinach otwarcia sklepu, tj. przez osiem albo sześć (w soboty) godzin dziennie, co potwierdzała podpisem przy ewidencji czasu pracy prowadzonej przez pracodawcę.

(lista obecności za październik 2016 roku – k. 11 akta ZUS, zeznania świadka E. C. – e – protokół rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:05:33 – 00:40:25 – k. 66, płyta CD, zeznania zainteresowanej A. S. – e – protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2017 roku – 00:02:14 – 00:19:51 – k. 22, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:50:22 – 00:56:26 – k. 66, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni A. C. – e – protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2018 roku – 00:02:46 – 00:18:01 – k.56, płyta CD, w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:43:23 – 00:50:22 – k. 66, płyta CD)

W okresie pracy wnioskodawczyni, na stanowisku sprzedawcy, na podstawie umowy o pracę była zatrudniona także E. C. w pełnym wymiarze czasu pracy. E. C. otrzymywała wynagrodzenie o podobnej wysokości co wnioskodawczyni, tj. wynagrodzenie wynoszące 1900 zł brutto. Ponadto, zatrudniona na podstawie umowy zlecenia była również M. N., z którą zainteresowana w niedługim czasie zakończyła współpracę. Wnioskodawczyni wykonywała pracę w godzinach pracy sklepu,

tj. od 10:00 do 18:00, a w soboty od 10:00 do 15:00. Grafiki były ustalane przez E. C. w porozumieniu z zainteresowaną A. S.. Prowadzone były także listy obecności wraz z ewidencją czasu pracy. Wynagrodzenie było wypłacane przelewem na rachunek bankowy. Do zakresu obowiązków wnioskodawczyni należało wykładanie towaru, układanie towaru i metkowanie, oraz prace związane z organizacją pracy na sklepie i w magazynie.

(listy obecności oraz ewidencja czasu pracy – k. 11 – 12 akta ZUS, potwierdzenie wykonania przelewu – k. 13 akta ZUS, karty wynagrodzeń – k. 20 – 22, karta analizy i informacji o ryzyku zawodowym na stanowisku sprzedawca – dokumentacja osobowa A. C., umowa o pracę E. C. – akta osobowe pracownika, zeznania świadka E. C. – e – protokół rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:05:33 – 00:40:25 – k. 66, płyta CD, zeznania zainteresowanej A. S. – e – protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2017 roku – 00:02:14 – 00:19:51 – k. 22, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:50:22 – 00:56:26 – k. 66, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni A. C. – e – protokół

rozprawy z dnia 22 lutego 2018 roku – 00:02:46 – 00:18:01 – k.56, płyta CD, w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:43:23 – 00:50:22 – k. 66, płyta CD)

Wnioskodawczyni o ciąży dowiedziała się 18 czerwca 2016 roku. Ostatnia miesiączka miała miejsce 19 kwietnia 2016 roku. Z uwagi na stan zdrowia od 18 października 2016 roku wnioskodawczyni była niezdolna do pracy. Dziecko urodziła 10 lutego 2017 roku. Umowa o pracę uległa przedłużeniu do dnia porodu.

(karta ciąży – k. 44, dokumentacja medyczna – k. 60, zeznania zainteresowanej A. S. – e – protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2017 roku – 00:02:14 – 00:19:51 – k. 22, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:50:22 – 00:56:26 – k. 66, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni A. C. – e – protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2018 roku – 00:02:46 – 00:18:01 – k.56, płyta CD, w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:43:23 – 00:50:22 – k. 66, płyta CD)

Pracodawca został powiadomiony o ciąży w momencie powzięcia informacji o niezdolności do pracy wnioskodawczyni. W spornym okresie zainteresowana A. S. także pracowała w sklepie. Ponadto, z uwagi na niezdolność do pracy A. C. zainteresowana ponownie nawiązała współpracę z M. N..

(umowy zlecenia M. N. – akta osobowe, umowa o pracę M. N. – akta osobowe pracownika, zeznania zainteresowanej A. S. – e – protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2017 roku – 00:02:14 – 00:19:51 – k. 22, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:50:22 – 00:56:26 – k. 66, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni A. C. – e – protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2018 roku – 00:02:46 – 00:18:01 – k.56, płyta CD, w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 27 marca 2018 roku – 00:43:23 – 00:50:22 – k. 66, płyta CD)

Sąd oparł ustalenia faktyczne w sprawie na podstawie całokształtu zebranego materiału dowodowego. Przede wszystkim na uwzględnienie zasługuje przedłożona dokumentacja, tj. podpisywana osobiście przez wnioskodawczynię lista obecności wraz

z informacją o liczbie przepracowanych godzin, jak również potwierdzenie przelewu wynagrodzenia oraz karta wynagrodzeń. Ponadto, należy podkreślić, iż w zakresie rzeczywistego świadczenia pracy przez wnioskodawczynię w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 października 2016 roku, zarówno zeznania świadka E. C. jak i wnioskodawczyni oraz zainteresowanej są spójne, niesprzeczne a także wzajemnie się uzupełniają. Organ rentowy w trakcie przeprowadzonego postępowania dowodowego nie tylko nie zdołał podważyć wartości wyżej wskazanych środków dowodowych, ale nie przedstawił również żadnych argumentów przeciwnych, jednocześnie uzasadniających twierdzenie, iż wnioskodawczyni w spornym okresie, nie wykonywała pracy w wymiarze całego etatu, a w konsekwencji nie otrzymywała wynagrodzenia wynikającego z łączącej strony umowy.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostaje okoliczność rzeczywistego wymiaru wykonywanej pracy przez wnioskodawczynię w okresie poprzedzającym zawarcie aneksu do umowy o pracę, tj. okresu od 2 września 2016 roku do 1 października 2016 roku, bowiem decyzja organu rentowego odnosi się w swym zakresie wyłącznie do podstawy wymiaru składek wnioskodawczyni od 1 października 2016 roku. Istotą sporu jest zatem rozstrzygnięcie czy po zawarciu rzeczzonego aneksu praca faktycznie była wykonywana w pełnym wymiarze czasu, a w konsekwencji czy w związku z tym zwiększeniu uległo także wynagrodzenie ubezpieczonej, czyli podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383) pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym

tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r., poz. 1368) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ww. ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Jak wynika z powołanych wyżej przepisów wysokość wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy ma na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych istotne znaczenie z uwagi na to, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia

w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w oparciu o wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, czy różnego rodzaju dodatki, nagrody, premie itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, również w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także przez pryzmat interesu publicznego.

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 roku, II UZP 2/05, OSNP 2005, Nr 21, poz. 338 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 roku, III UK 30/07, publ. LEX nr 896060).

Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni w dniu 1 września 2016 roku zawarła z A. S. umowę o pracę na okres próbny od 2 września 2016 roku do 30 listopada 2016 roku, na stanowisko sprzedawcy, na 1/2 etatu, z wynagrodzeniem 925 zł brutto. Zaś w dniu 30 września 2016 roku strony zawarły aneks do umowy o pracę na okres próbny zwiększający wymiar czasu pracy z 1/2 etatu na pełen etat. W konsekwencji zwiększeniu uległo również wynagrodzenie wnioskodawczyni z 925 zł brutto do 1850 zł brutto. Postępowanie w rozpoznawanej sprawie zmierzało do ustalenia, czy zwiększenie wymiaru czasu pracy, a tym samym i wynagrodzenia, rzeczywiście nastąpiło a zatem czy wnioskodawczyni faktycznie była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w spornym okresie.

W tym miejscu wskazać należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiąganiu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (tak też SN w: wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 roku, sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780; wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr (...), wyroku z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047).

Celem sądu było zatem ustalenie prawidłowości określenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawczynie. Sąd Okręgowy dokonał tego na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, a także na podstawie zeznań wnioskodawczynie, płatnika składek oraz świadka, którzy zgodnie potwierdzili, że od 1 października 2016 roku wnioskodawczynie pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy. Odnosząc się natomiast do kwestii wysokości wynagrodzenia po zawarciu przedmiotowego aneksu, należy podkreślić,

iż wnioskodawczynie została zatrudniona za stawkę minimalną obowiązującą w spornym okresie. Trudno zatem stwierdzić, aby wynagrodzenie to było rażąco wygórowane czy nieadekwatne do zakresu powierzonych obowiązków.

Sąd nie miał wątpliwości, że zeznania wnioskodawczynie, płatnika oraz świadka są wiarygodne i pozwalają na ustalenie, że A. C. rzeczywiście otrzymywała wynagrodzenie przewidziane w aneksie do umowy o pracę z dnia 30 września 2016 roku. Płatnik wskazał zatem rzeczywistą i uzasadnioną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

W czasie niezdolności do pracy wnioskodawczynie jej obowiązki przejęła M. N., zatrudniona na podstawie umowy zlecenia a następnie na podstawie umowy o pracę. Ponadto, także zainteresowana A. S. pracowała w sklepie.

Powyższe oznacza, że wnioskodawczynie rzeczywiście realizowała swoje obowiązki w deklarowanym wymiarze i pobierała za to adekwatne wynagrodzenie. Wnioskodawczynie, co prawda, krótko po podpisaniu umowy o pracę stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży. Nawet fakt, że w chwili podpisywania umowy o pracę w dniu

1 września 2016 roku, a następnie aneksu w dniu 30 września 2016 roku wnioskodawczynie wiedziała o ciąży i brała pod uwagę, że wzrost wynagrodzenia w tym momencie będzie dla niej korzystny w perspektywie ciąży i przysługujących z tego tytułu świadczeń, to nie ma podstaw do automatycznego przypisywania pozorności podwyższeniu podstawy wymiaru składek i kwalifikowania tej czynności jako sprzecznej z zasadami współzycia społecznego. Najistotniejszym jest bowiem, że wnioskodawczynie faktycznie wykonywała swoje obowiązki, których zakres Sąd ustalił w toku niniejszego postępowania oraz że taki zakres obowiązków na powierzonym jej stanowisku uzasadniał wysokość przyznanego od dnia 1 października 2016 roku wynagrodzenia.

Kwestią sporną w sprawie pozostawało zatem, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że A. C. powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek, od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też jak chciał tego organ rentowy

– podstawa wymiaru składek powinna zostać obniżona do wysokości 925 zł.

Należało zatem ustalić, czy postanowienia aneksu do umowy z 30 września 2016 roku były sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, tym samym czy były nieważne (art. 58 § 2 k.c.). Powyższe sprowadza się do rozstrzygnięcia podstawowej kwestii - czy wysokość wynagrodzenia wypłacona wnioskodawczynie za jej pracę była godziwa, to znaczy czy wynagrodzenie to stanowiło ekwiwalentne wynagrodzenie do rodzaju, ilości i jakości pracy oraz wymaganych kwalifikacji.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 r. (II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122) stwierdził, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k.c.). Natomiast

w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235) Sąd Najwyższy wskazał, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, że ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że co do zasady, z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu i ma stanowić ekwiwalent za ilość i jakość świadczonej pracy.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, Sąd stwierdza, że ustalona wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej A. C. nie może zostać uznana za wygórowaną bowiem było to wynagrodzenie minimalne, jakie zapewnić winien był pracodawca względem pracownika. Ponadto, inni pracownicy zatrudnieni na tożsamy stanowisku pracy otrzymywali wynagrodzenie na podobnym poziomie finansowym, czyli oscylujące w granicach wynagrodzenia minimalnego za pracę.

W świetle tych ustaleń okoliczność powstania niezdolności do pracy z powodu ciąży niedługo po podpisaniu aneksu nie miała znaczenia. Pamiętać należy bowiem, że samo przekonanie, że kobieta w ciąży zawarła umowę o pracę w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej w związku chorobą i macierzyństwem, w żadnym razie nie uzasadnia wyłączenia z ubezpieczeń społecznych. Ustaleniu zawsze powinno podlegać zatem, czy strony miały rzeczywisty zamiar wywołania skutków prawnych wynikających z oświadczenia woli, przy czym brak tego zamiaru dotyczy samej treści czynności prawnej (np. brak zamiaru świadczenia oznaczonej w umowie pracy) (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 10 maja 2016 roku, sygn. akt III AUa 1467/15, publ. LEX nr 2062051).

Podkreślić trzeba w tym miejscu, że to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 roku (I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78), w którym stwierdził, że na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, że zawarty aneks do umowy o pracę z dnia 30 września 2016 roku był sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Postanowienia z aneksu do umowy o pracę z dnia 30 września 2016 roku ustalające wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej były zatem ważne. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jednoznacznie potwierdził, iż w okresie od 1 października 2016 roku wnioskodawczyni nie tylko zwiększono wynagrodzenie ale także wymiar czasu pracy.

Organ rentowy zakwestionował sporną umowę nie wskazując przyczyny nieważności tej umowy, w związku z czym sąd oceniła ją pod względem zgodności z zasadami współzycia społecznego oraz z punktu widzenia wady oświadczenia woli jaką jest pozorność.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, iż nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego tylko taka umowa o pracę, która nie wiąże się z wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. Chodzi tu zatem o "fikcyjne" zawarcie umowy, gdzie następuje zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego jako pracownika osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 1999 r. II UKN 512/98, opubl: OSNAPiUS rok 2000, Nr. 9, poz. 36; wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r. II UKN 244/00, opubl: OSNAPiUS rok 2002, Nr. 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r. II UKN 32/96, opubl: OSNAPiUS rok 1997, Nr. 15, poz. 275; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. II UK 141/04, opubl: OSNAPiUS rok 2005, Nr. 15, poz. 235, str. 712).

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczeniami a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jednoznacznie potwierdził, iż w okresie od 1 października 2016 roku wnioskodawczyni nie tylko zwiększono wynagrodzenie ale wykonywała ona pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Zatem sporna umowa nie może zostać uznana za pozorną skoro sposób jej świadczenia odpowiadał warunkom określonym w umowie. Nadto brak jakichkolwiek dowodów na to, iż zainteresowana wiedziała o stanie ciąży wnioskodawczyni w dniu zawierania aneksu do umowy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie (...) § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne A. C. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) A. S. stanowi od 1 października 2016 roku kwota 1850 złotych brutto.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wraz z aktami rentowymi.

24 IV 2018 roku

K. J.